

15. března 1939 začalo nejtemnější období české historie

ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/15-brezna-1939-zacalo-nejtemnejsi-obdobi-ceske-historie-119489

kat

15. 3. 2016 15. 3. 2016, 21:53 | Zdroj: ČT24

Průvodce protektorátní Prahou

Zdroj: Archiv Jaroslava Čvančary/Průvodce protektorátní Prahou

Období takzvaného protektorátu Čechy a Morava bylo jednou z nejtemnějších kapitol české historie. Během okupace zemřelo v odboji sto tisíc lidí. Nacisté také vyvraždili většinu židovského obyvatelstva. Obsazení 15. března 1939 bylo obrovským překvapením nejen pro civilní obyvatelstvo, ale i pro vládní představitele. Většina československé vojenské aktivity se totiž v té době přesouvala na Slovensko a Podkarpatskou Rus.

„Byla to jen otázka času, kdy si německá politika vytvoří podmínky pro to, aby ovládla střední Evropu i obsazením Česka,“ upozornil historik Pavel Zeman na to, že cesta k protektorátu začala již před mnichovskou dohodou.

V den samotné okupace i přes jasný rozkaz se mezi československými vojáky našli jednotlivci, kteří se snažili bránit. „Odpor je spojován s takovými solitéry, jako byl podplukovník Josef Mašín, který chtěl organizovat obranu ruzyňských kasáren. Když

zjistil, že bylo nařízeno nebránit se, chtěl kasárna dokonce vyhodit do povětří. Zůstal v tom ale osamocen," popsal historik Petr Koura.

Historik Koura: Odboj proti okupaci byl, zůstal ale osamocen (zdroj: ČT24)

Formální hlavou okupovaného Československa, které bylo součástí třetí říše, zůstal sice prezident Emil Hácha, moc měl však v rukou úřadující říšský protektor. Hned na začátku okupace gestapo pozatýkalo činitele sociálních demokratů a komunistů a také německé emigranty.

Následovaly popravy. Mezi prvními popravenými podle směrnice o „zvláštním zacházení“ (to znamená bez soudu) byli v listopadu 1939 studentští funkcionáři po pohřbu Jana Opletala, který se stal další demonstrací proti okupační moci.

Německá okupační vojska na Staroměstském náměstí

Zdroj: ČT24/ČTK

Za nacistického protektorátu bylo v zemi popraveno minimálně 8200 lidí, na 70 tisíc českých Židů zemřelo v koncentračních a vyhlazovacích táborech, dalších 3400 lidí zemřelo při nuceném nasazení na práce v Německu. Obětí nacistického teroru se staly i celé vesnice, z těch nejznámějších Lidice a Ležáky.

České země byly v březnu obsazeny, Slovensko vyhlásilo samostatnost, ale okupován byl i někdejší východ republiky – Podkarpatská Rus, kde probíhal masivní nástup maďarských vojsk. Ta přitom měla už od listopadu 1938 jistou autonomii a dokonce vlastní vládu.

Hácha se snažil zachránit, co se dalo - neúspěšně

Počátek roku 1939 byl ve znamení zvýšeného nátlaku ze strany Německa a Maďarska. Události tak v březnu nabraly rychlý spád. V Bratislavě vyhlásil 14. března slovenský parlament samostatnost, maďarská vojska překročila hranice Podkarpatské Rusi a Maďarsko zaslalo vládě ultimátum požadující okamžité odstoupení tohoto území. Na hranicích Čech a Moravy bylo soustředěno na 200 tisíc německých vojáků a zpravodajské služby již s předstihem varovaly před hrozící okupací.

Rozhodl jsem se prohlásiti, že odevzdávám osud českého národa a státu s plnou důvěrou do rukou vůdce německého národa.

Emil Hácha

Záznam projevu prezidenta republiky v Československém rozhlase 15. března 1939

V této situaci se prezident Hácha pokusil jednat s říšským vůdcem Adolfem Hitlerem a zachránit část samostatnosti pro české země. Hácha opouštěl Prahu s představou, že bude s Hitlerem mluvit především o situaci na Slovensku. Slovenský emancipační proces

totiž říšský vůdce využil jako důkaz toho, že československý stát se rozpadá a chaosu ve střední Evropě je třeba zabránit vojenskými obsazením Čech a Moravy.

Prezident Emil Hácha se vrátil z Berlína, kde podepsal kapitulaci

Zdroj: ČT24/ČTK

Do Berlína Hácha dorazil okolo desáté hodiny večerní, hlavní jednání začalo až po půlnoci 15. března. Po úvodním prohlášení Háchy, který se snažil nastolit téma Slovenska, si slovo vzal Hitler a Háchovi stručně oznámil, že ráno v šest hodin překročí německé vojsko české hranice a případný odpor bude „brutálně všemi prostředky potlačen“. Pokud však Hácha pomůže uklidnit situaci, udělil by Hitler Čechům „jistou dávku národní svobody“. Hácha sice namítal, že nemá prostředky, jak v tak krátké době ovlivnit odpor obyvatelstva, ale dostal k dispozici telefon, aby alespoň informoval vládu a zajistil kapitulaci armády.

Poté mu bylo předloženo memorandum, kterým chtěl Hitler dokázat, že vstup vojsk není agresí, ale výsledkem dohody. Hácha s podpisem váhal, přestože byl pod silným tlakem, a dokonce dostal i srdeční záchvat. Nakonec však ustoupil a podepsal dokument, v němž „v zájmu uklidnění vkládá s plnou důvěrou osudy českého národa a české země do rukou vůdce Německé říše“. Okupace začala podle plánu v šest hodin a během dne vojska nacistického Německa obsadila české země. Zároveň byla vyhlášena samostatná a nezávislá Podkarpatská Rus.

Historik: cesta k protektorátu začala již před mnichovskou dohodou (zdroj: ČT24)

Když se Hácha večer před osmou vrátil z Berlína, již jej na peróně „vítal“ německý generál Eccard von Gablenz a další důstojníci wehrmachtu. Teprve během schůze vlády na Pražském hradě se prezident dověděl, že v Praze je už i Adolf Hitler.

Protektorát byl Hitlerem vyhlášen již 16. března. Jeho formální hlavou zůstal státní prezident Emil Hácha, on i vláda Rudolfa Berana však byli pouze loutkami v rukou úřadujícího říšského protektora. Tím se stal bývalý německý ministr zahraničí Konstantin von Neurath.

Vydáno pod

Domáci